

רבי שמואל בר נחמני אמר: דבי רבי שמעון תנא שכך הוא ביאור הפסוק הזה:

בגדי השרד, הם בגדים שהיו גורדין חותכין אותן כאשר הם כברייתן, עשויים בגדים גמורים, מכליחה, כך היו מורידים אותם מכלי האריגה. והיו משרדין מהן כלום, מקצת אריג על כלי האריגה שלא נארג עמהם.

והויגן בה: מאי היא? מפני מה שיירו את אותו אריג מועט.

ריש לקיש אמר: אלו מעשה מחט. שיירוהו כדי לחברו לבגד באמצעות מעשה מחט. וכפי שתבאר עתה הגמרא.

מיתיבי לריש לקיש מהא דתניא: בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג. שנאמר [שמות כח] "מעשה ארג".

אמר אביי: לא נצרכה שצריך להוסיף להם מעשה מחט אלא לבית יד לשרוול שלהם.

כדתניא: בית יד של בגדי כהונה — נארגת בפני עצמה, ונדרכת עם הבגד על ידי תפירה במחט. ומגעת בית היד עד פיפת כף היד.

אמר רחבה אמר רב יהודה: שלש ארונות עשה בצלאל.

אמצעי של עץ גובהו תשעה טפחים.

פנימי של זהב — גובהו מבחוץ [כולל עובי תחתיתו שהוא טפח] שמונה. והיה ממלא את הארון האמצעי.

חיצון של זהב גובהו עשרה טפחים ומשהו.

מכניסים אותם בדוחק, אבל הבדים עצמם היו דקים מהטבעות, ואחרי הכנסתם הם נעו בתוכן בקלות.

תניא נמי הכי: בטבעת הארץ יהיו הכדים.

יכול לא יהיו זזין ממקומן — תלמוד לומר "והובא את כדיו בטבעת".

אי "והובא את כדיו" יכול יהיו נכנסין ויוצאין — תלמוד לומר "בטבעת הארץ יהיו הכדים".

הא כיצד?

מתפרקין ואין נשמטין.

אמר רבי חמא ברבי חנינא: מאי דכתיב בקרשי המשכן שהיו עשויים [שמות כו] "עצי שטים עמדים" — שעומדים הקרשים דרך גדילתן כשהם אילן, החלק הנמוך למטה והגבוה למעלה.

דבר אחר: "עומדים" — שמעמידין שמהדקים את צפויין מזהב אליהם.

דבר אחר: "עומדים". שמא תאמר אבד סברן תקוותם של הקרשים לאחר שנבנה המקדש, ובטל סכויין תוחלתם?

תלמוד לומר "עמדים" — שעומדין וקיימים לעולם ולעולמים.

ואמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב [שמות לה] "את בגדי השרד לשרת בקדש"

אלמלא בגדי כהונה, שעל ידם מקריבים את הקרבנות — לא נשתייר משונאייהן של ישראל [בלשון סגי נהור] שריד ופליט.

ופרכינן: והתניא: חיצון גובהו אחד עשר טפחים ומשהו:

ומשינן: לא קשיא:

הא שיש בגובהו אחד עשרה ומשהו — כמאן דאמר יש בעביו תחתיתו של ארון הזהב החיצון טפח כמו עובי תחתית ארון של עץ.

הא כמאן דאמר אין בעביו של תחתיתו טפח אלא משהו.

ומאי "משהו" שאומרת הברייתא האחרונה בנוסף לגובה אחד עשרה?

זיר. שהיה משמש כזר מסביב לכפורת.

אמר רבי יוחנן: שלשה זירים בכלי המקדש הן, שהם סימנים לשלשה כתרים: של מזבחה, ושל ארון, ושל שלחן.

זר של מזבחה, שהוא סימן לכתר תורה — זכה אהרן ונטלו.

זר של שלחן, שהוא סימן לכתר מלכות — זכה דוד ונטלו.

זר של ארון, שהוא סימן לכתר תורה — עדיין מונח הוא!

כל הרוצה ליקח — יבא ויקח.

שמא תאמר פחות הוא?

תלמוד לומר [משלי ח]: אמרה תורה "בי, מכוחה של תורה, מלימוד משפטיה — מלכים ימלכו!". וגדול מי שבכוחו להמליך מהמלך עצמו.

רבי יוחנן רמי: כתיב זר וקרינן זיר.

זכה האדם ולמד תורה לשמה — נעשית לו זיר, זר שהוא כתר.

לא זכה — זרה משתכחת הימנו.

רבי יוחנן רמי:

כתיב [דברים י'] "ועשית לך, משה, ארון עץ".

ומאיך כתיב [שמות כה] "ועשו הציבור ארון עצי שטים".

מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו.

כתיב בארון [שמות כה] "מבית ומחוץ תצפנו בזהב".

אמר רבא: מלמד הכתוב שכל תלמיד חכם שאין תוכו כברו — אינו תלמיד חכם.

אביי ואיתימא רבה בר עולא אמר: תלמיד חכם שאין תוכו כברו נקרא נתעב.

שנאמר [איוב טו] "אף כי נתעב ונאלח — איש שתה כמים [תורה], שיש בו עולה!"

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב משלי יז' "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין" — אוי להם לשנאיחן של תלמידי חכמים [בלשון סגי נהור], שעוסקין בתורה, ואין בהן יראת שמים.

מכריו רבי ינאי: חבל על מי שלומד תורה ואין בו יראת שמים, דלית ליה דרתא, שהוא משול למי שאין לו חצר, ואילו הוא — תרעא שער לדרתיח לחצר הוא עביד. כי התורה היא השער להגיע בו ליראת שמים,

זכה — צורפתו מזככת אותו התורה לחיים.
לא זכה — צורפתו ביסורים למיתה.

[תהלים יט] "יראת ה' טהורה עומדת לעד".
אמר רבי חנינא: זה הלומד תורה בטהרה.
מאי היא — נושא אשה ואחר כך לומד תורה.
עדות ה' נאמנה.

אמר רבי חייא בר אבא: נאמנה היא ליום
הדין להעיד בלומדיה מי קיימה ומי לא.

יש דברים במשכן שנאמר בהם שהם עשויים
[שמות כו] "מעשה רקם".

ויש שנאמר בהם שהם [שמות כו] "מעשה
חשב".

אמר רבי אלעזר: הכל דבר אחד הוא:
שרוקמין — במקום שהושבין! שהיו
משרטטים את מקום הציור לפי מה שחשבו,
ולאחר מכן היו רוקמים שם.

תנא משמיה דרבי נחמיה אחרת:

רוקם — הוא מעשה מחט על גבי אריג קיים.
לפיכך יוצא ממנו רק פריצוף ציור בצד אחד
של האריג, ולא מצדו השני.

חושב — הוא מעשה אורג, לפיכך יוצאים
מהאריגה שני פריצופות, משני צידי האריג,
שכך אפשר לעשות בשעת האריגה.

שנינו במשנה: באלו הבגדים, כאשר הכהן
לובש את שמונת בגדי כהונה, נשאלין על
ידו באורים ותומים.

ומי שלומד אותה ואין בו יראת שמים הרי
אין לו להיכן להכנס בשער שהוא מקים
לעצמו.

אמר להו רבא לרבנן: במטותא בבקשה
מיניכו, לא תירתון תרתי גיהנם. אל תירשו
גהינם כפול, כי אם תהיו עמלים בתורה בלי
לקיימה ומבלי יראת שמים, מפסידים אתם
גם את הנאות העולם הזה וגם את חיי העולם
הבא.

אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב [דברים
ד] "וזאת התורה אשר שם משה". ולא כתיב
"למד".

זכה אדם — נעשית לו סם חיים.

לא זכה — נעשית לו סם מיתה.

וחיינו דאמר רבא: דאומן לה, מי שמיימין
בה, שהוא עסוק בה בכל כוחו וטרוד לדעת
סודה, כמו "מין", שהיא היד העיקרית
שתמיד משתמש בה האדם, היא עבורו סמא
דחייא.

דלא אומן לה, מי שמשמאיל בה, שאינה
ימין עבורו, אלא אינו יגע בה, היא סמא
דמותא. [לפי רש"י שבת פח ב]

אמר רבי שמואל בר נחמני: רבי יונתן רמי:

כתיב [תהלים יט] "פקודי ה' ישרים —
משמחי לב".

ומאיך כתיב [תהלים יח] "אמרת ה'
צרופה". שמשמע צורפתו ביסורים ובגיהנם.

אלא: זכה — משמחתו, לא זכה — צורפתו.

ריש לקיש אמר: מגופיה דקרא "אמרת ה'
צרופה נפקא, יש ללמוד ענין זה:

כל שעיקר משיחתו היא לעבודה באהל מועד בנו משמש תחתיו.

יצא זה, משוח מלחמה, שעיקר משיחתו היא ליציאתו למלחמה עם העם, ולכן אין בנו משמש תחתיו.

מיתיבי על רב דימי מברייתא מפורשת:

משוח מלחמה — אינו משמש לא בארבעה בגדים ככהן הדיוט, ולא בשמונה בגדים ככהן גדול!?

אמר ליה אבוי: אלא מעתה שאתה פוסלו לעבודה, כמו זר משוית ליה, וזה לא יתכן.

אלא, מעיקר הדין הוא ראוי לעבודה.

אך ככהן גדול אינו משמש בשמונה הבגדים בעבודה משום איבה של הכהן הגדול.

וכמו כן אינו משמש בארבעה בגדים ככהן הדיוט [ואז לא תהיה איבה מהכהן הגדול] — משום ש"מעלין בקדש ולא מורידין". וזה שדינו לשמש בשמונה בגדים אינו רשאי לשמש בארבעה.

אמר ליה רב אדא בר אבא לרבא: זהרי מצינו האי תנא, דלית ליה חשש של איבה, ובכל זאת לא קא משמש הכהן המשוח בעבודה במקדש. ומוכח שמעיקר הדין אינו משמש.

דתניא: אלו הם הדברים החלוקים שבין כהן גדול לכהן הדיוט:

כהו גדול מביא: פר הבא על שגגתו בעשית כל המצות [שיש בהן כרת, להוציא עבודה זרה], ופר יום הכפורים, ועשירית האיפה

כי אתא רב דימי לכבל מארץ ישראל אמר: בגדים שכהן גדול משמש בהן, גם הכהן "משוח מלחמה" שיוצא עם העם למלחמה — משמש בהן בשמונה בגדים אלו בעבודתו במקדש בכל ימות השנה.

שנאמר [שמות כט] "ובגדי הקדש אשר לאהרן — יהיו לבניו, אחריו!" ומילת "אחריו" היא מיותרת, ובאה ללמד כי יש כהן נוסף שלובש שמונה בגדים בשעת עבודתו במקדש. ו"אחריו" משמע — לכהן משוח מלחמה, שהוא מי שבא בדרגת הגדולה, אחריו של הכהן הגדול.

מתיב רב אדא בר אבהו, ואמרי לה כדו [שם חכם אחד], מהא דתניא:

יכול יהא בנו של משוח מלחמה משמש תחתיו, כדרך שבנו של כהן גדול משמש תחתיו לאחר מותו של הכהן הגדול, אם הוא ראוי לכך?

עג-א תלמוד לומר [שמות כט] "שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר יבא אל אהל מועד לשרת בקדש [הקדשים]".

מי שראוי לבא אל אהל מועד לשרת בקודש הקדשים, בנו משמש תחתיו כיוורשו, יצא כהן משוח שאינו ראוי להכנס לקודש הקדשים, לכן אין בנו יורשו בכהונתו.

ואם איתא שכהן משוח מלחמה משמש בשמונה בגדים כל השנה — הרי גם הוא מיחזא חזי, ראוי הוא לשרת בקודש הקדשים, לפי שהפסוק המלמד על הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים תולה זאת בריבוי הבגדים שלו [עיין רש"י].

אמר רב נחמן בר יצחק: הכי קאמר קרא: